

ναγλυφῆ ἀπειργασμένον, κάτω δὲ κοίλως ἐντετυπωμένον. Ἐκ τῆς Ἑλλάδος, ἐπὶ τῶν μακεδονικῶν χρόνων ἢ χρῆσις τῶν νομισμάτων ἐπεξετάθη ἐν Αἰγύπτῳ, ἐν Γαλατία, ἐν τῇ Μεγάλῃ Βρετανίᾳ, ἐν Ἰσπανίᾳ καὶ μέχρι τῆς Βακτριανῆς καὶ τῆς Ἰνδικῆς. Ἡ γνῶσις τοῦ ἀλφαβήτου, εἰς ἧς τὴν διάδοσιν οὐ σμικρὸν συνέτεινεν ἡ χρῆσις τῶν νομισμάτων, κατέστησε δυνατὴν τὴν ἐγγραφὴν μονογραμμάτων καὶ ἐπιγραφῶν. Ἡ ἐπέκτασις τῆς χρῆσεως τῶν νομισμάτων ἐβάδισε παραλλήλως τῇ τέχνῃ τῆς ἐργασίας τῶν μετάλλων.

Ἡ ἐφεύρεσις τῶν νομισμάτων, ἅτινα ἐκ τῆς φύσεως αὐτῶν ἐπὶ πολὺ ἀντείχον εἰς τὴν φθορὰν, διευκόλυνε τεραστίως τὴν πρόοδον τῆς ἐμπορίας, καὶ συνετέλεσεν ὅπως συνδεθῶσιν ἀλλήλοις λαοὶ ἀπωπτάτων χωρῶν, ἐξ οὗ μεγάλως ἀνεπτύχθη ὁ πολιτισμός.

**

ΘΑΝΑΤΩΣΙΣ ΚΑΤΑΔΙΚΟΥ' ΕΝ ΚΙΝΑ,

Ἰδιαιτέρα ἐπιστολὴ, γραφεῖσα παρ' ἀνδρὸς ταξειδεύσαντος εἰς Κίνα, δίδει τὰς ἐξῆς φοβερὰς πληροφορίας περὶ τοῦ τρόπου καθ' ὃν θανατοῦνται οἱ κατάδικοι ἐν τῇ χώρᾳ ἐκείνῃ. Ἐρριζόμεθα τὸ ἄρθρον ἐκ τινος ξένης ἐφημερίδος.

Εἶχον τελειώσει ἐν τῷ δωματίῳ μου τὸ πρῶτον γράμμα, ὅτε εἰσῆλθεν αἴφνης ὁ Λ... καὶ μοι εἶπε:

— Σήμερον δικάζεται εἰς εἰς τὸ Νάν-χάι καὶ ἴσως θὰ γείνη καὶ ἐκτέλεσις θανατικῆς ποινῆς· θέλεις νὰ ἴδῃς;

Θανάτωσις καταδίκου εἰς τὴν Καντώνην δὲν εἶνε βεβαίως πρᾶγμα σπάνιον· θανατοῦνται κατὰ μέσον ὄρον 2,000 ἕως 2,500 ἔνοχοι ἢ τοῦλάχιστον νομιζόμενοι ἔνοχοι κατ' ἔτος, ἐκτὸς τῶν ἀποθηναζόντων ἐν τοῖς βασιανιστηρίοις, εἰς ἃ ὑποβάλλονται κατὰ τὴν ἀνάκρισιν. Ἄλλ' ἐπειδὴ ἡ ὅλη διαδικασία γίνεται λίαν συνοπτικῶς, σπαθίως λαμβάνουσιν οἱ Εὐρωπαῖοι ἀφορμὴν νὰ παρασταθῶσι. Ἀνθρωποὶ ἐπὶ δωδεκαετίαν διαμείναντες ἐν Κίνα οὐδὲ ἅπαξ κατῴρθωσαν νὰ ἴδωσι μίαν ἐκ τῶν αἱματηρῶν τούτων παραστάσεων.

Ὁ Λ... ὅμως ἐπὶ δεκαπέντε ἔτη κατοικῶν ἐν Καντῶνι ὀμιλεῖ τὴν κινεζικὴν ὡς τὰ τέκνα τοῦ Οὐρανίου Κράτους καὶ κατέχει ὅλα αὐτῆς τὰ μυστήρια. Ἐνόμισε λοιπὸν ὅτι πολὺ θὰ μὲ ὑποχρέωνεν ἂν μὲ ἔκαμνε νὰ ἐπωφεληθῶ μοι καδικῆ, ὡς ἔλεγεν, εὐκαιρίαν.

Κατ' ἀρχάς, ὁμολογῶ, τὸ πρᾶγμα δὲν μὲ εἴλκυσε πολὺ· ἡ ἐπιθυμία ὅμως τοῦ νὰ ἴδω ἐκ τοῦ πλησίον, ἔχων μάλιστα τόσον πεπειραμένον ὀδηγόν, τὴν διεξαγωγὴν τῆς κινεζικῆς δικαιοσύνης, περὶ ἧς τόσα μυθώδη, ὡς ἐνόμιζον, ἐλέγοντο, μὲ ἔκαμνε νὰ μὴ διστασω.

— Ἄς ὑπάγωμεν τοῦλάχιστον μέχρι τῆς φυλακῆς, τῷ εἶπον. Καὶ ἀπήλθομεν.

Τὸ Νάν-χάι κεῖται ἐν τῷ μέσῳ τῆς πρωτευούσης τοῦ Σινικοῦ Κράτους, εἰς μέρος ἱκανῶς ἀπομακρυσμένον ἀπὸ τῆς μικρᾶς εὐρωπαϊκῆς συνοικίας, εἶνε δὲ τοῦτο ἡ μεγαλύτερα τῶν δύο φυλακῶν τῆς Καντῶνος. Πενθιμωτάτη εἶνε ἡ περιοχὴ τοῦ ἀντροῦ τούτου. Ἀνθρωποὶ κατεσκληρότες καὶ ῥακενδύται περιφέρονται κύκλῳ, φέροντες σιδηροῦν περιτραχήλιον καὶ σύροντες εἰς τοὺς πόδας μέγαν λίθον διὰ σιδηρᾶς ἀλύσεως. Γλυστρώσιν ἀναμέσον τῶν διερχομένων οὕτως ἀλυσοῦνται, ἐπαιτοῦντες, ἄθλιοι καὶ ἐλεεινοὶ τὴν ὄψιν.

Ἡ φυλακὴ συνίσταται ἐκ σειρᾶς πεπαλαιωμένων οἰκοδομημάτων, ἅτινα περιβάλλουσι κύκλῳ αὐτὴν εὐρείαν, εἰς τῆς ὁποίας τὸ βάθος εἶνε ἡ πύλη ἢ ἀφορισμένη εἰς τοὺς μανδαρίνους καὶ πέραν αὐτῆς αἱ δύο αἴθουσαι, ἐνθα ἀπονέμεται ἡ δικαιοσύνη· καὶ ποία δικαιοσύνη! Ἀπὸ τῆς αὐτῆς εἰσέρχεται τις εὐθὺς εἰς τὰ κελλία τῶν καθειργμένων, ἀληθῆ κλωβία, ὅπου ἑκατοντάδες κατηγορουμένων περιμένουσι τὴν τύχην των, συσσωρευμένοι καὶ ἐκτεθειμένοι εἰς τὸ ψῦχος, εἰς τὴν πείναν, εἰς τὴν φθειρίαν. Διότι ἐν Κίνα ἡ ἀθιερξίς ἀποβλέπει μόνον εἰς τὴν πάθειαν τοῦ σώματος, μόνον δὲ ἡ ἐλεημοσύνη διατρέφει τοὺς καθειργμένους. Οἱ αἰσθανόμενοι ἔλεος πρὸς τοὺς κακούργους ἄς φροντίσωσι περὶ αὐτῶν, λέγουσιν οἱ Κινεζοὶ.

Ἡ θέα τῶν τρωγλῶν ἐκείνων διεγείρει τὸν ἔλεον ἅμα καὶ τὴν ἀποστροφὴν. Σικαὶ ἀνθρώπων ἐπιφαίνονται ὡς φαντάσματα διὰ τῶν κιγκλιδῶν, κατεσκληρότες βραχίονες τείνονται ζητοῦντες ἐλεημοσύνην, ἀνθρώπινα εἶδωλα διαφαίνονται ἀμυδρῶς κινούμενα ἐν μέσῳ τῆς ἀκαθαρσίας καὶ ἀπὸ τοῦ σκότους προσβάλλει τὰ ὠτά σου τῆς ἀλύσου ὁ κρότος καὶ τὴν ὄσφρησίν σου ναυτιώδης ἀποπορᾶ.

Παρόμοιοι εἶνε καὶ αἱ γυναῖκες φυλακαί, εἰς ἃς πολλάκις ρίπτονται, φοιτῶν εἰπεῖν, ὡς ὅμοιοι αἱ γυναῖκες ἢ αἱ θυγατέρες τῶν φυγαδικῶν κατηγορουμένων.

Εἶδον εἰς ἰδιαιτέραν τρώγλην γυναῖκα τσσαρχκοντούτιδα.

— Ἐφαρμάκυσσε τὸν ἄνδρα τῆς, μοι εἶπεν ὁ Λ... καὶ κατεδικάσθη εἰς τὸ νὰ κοπῆ ζωντανῆ εἰς τριακοντατέσσαρα κομμάτια. Τρεῖς μῆνας περιμένει βρασιζομένη.

Ἐτεινε τὴν χεῖρα ἡ δυστυχῆς! Τῇ ἐρρίψαμεν ὀλίγα σαπέκια καὶ ἐπροχωρήσαμεν.

Καταντικρὸν ἐνὸς τῶν βηθέντων κελλίων, εἰς ἃ ἐγκλείονται οἱ εἰς θάνατον καταδικασμένοι, ὑπάρχει οἰκίσκος εἰς ὃν διαμένουσι κατασκοποὶ, τεταγμένοι ἐκεῖ ἕνα ἀκούσιν ὅ,τι λέγεται, ὄχι πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ νὰ ματαρευθῶσιν ἀπόφραξις ἀμετάκλητος πλέον, ἀλλ' ἵνα ἀνιχνεύσωσι τεκμηρίον τι δι' οὗ νὰ δυνήθῃ ἡ δικαιοσύνη νὰ ἀγρεύσῃ καὶ ἄλλους ἐνόχους.

Ὅπισθεν τῶν ξυλίων κιγκλίδων εἶχον ἢ τριάντα ῥακενδύται μᾶς παρετήρου.

— Σὺ τί ἔκαμες; ἠρώτησεν ἓνα ἐξ αὐτῶν ὁ Α. . .

— Ἀδίκως μὲ κατηγόρησαν.

Οἱ ἄλλοι ἐγέλασαν κτηνωδῶς ἐπὶ τῇ ἀποκρίσει ταύτῃ.

— Ἐφόνευσε διὰ τὴν κλέψην, ἀλλὰ δὲν τὸ δολογᾷ, ἐφώνησεν ὁ πλησιέστερος.

— Αὐτοὶ δὲν θὰ δικασθῶν σήμερον, μοὶ λέγει ὁ Α. . ., ἀποτελοῦν ἄλλην φουρνιάν ἢς ὑπάγωμεν νὰ ἴδωμεν τὴν αἴθουσαν τοῦ δικαστηρίου.

Εἰσῆλθον.

Εἶδομεν τετράγωνον αἴθουσαν, ἣν ἔκοπτε διπλῆ σειρά μικρῶν στύλων, δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ στρατιώτας καὶ ὑπαλλήλους, ἀκροατὴν οὐδένα. Εἰς τράπεζαν ταπητοσκεπὴ ἐκάθητο τέσσαρες μανδάρينوὶ μὲ πτερόν ταῶ, μὲ εὐρὴν πέτασον εἰς τὰ τέσσαρα ἄκρα ἀνεστραμμένον. Πρὸ τῆς τραπέζης ἀνθρώπος τις γυμνὸς μέχρι τῆς ὀσφύος ἦτο γονατιστός· παρ' αὐτῷ ἴστατο στρατιώτης κρατῶν βαμβούδιον κάλαμον.

Ὁ κατηγορούμενος ἀνεκρίνετο. Ἦδη τέσσαρκοι ἄνθρωποι εἶχε ἀρῆ ἐπὶ τῶν ὤμων, οἵτινες εἶχον καταντήσει πλέον μίαν μεγάλη πληγὴν καὶ ἤρχιζε τὸ ὁμολογῆ. Ποτὲ δὲν θὰ λησμονήσω τὸ πρόσωπον τοῦ ἀνακρίνοντος μανδάρινου, ποτὲ μοὶ δὲν εἶδον ψυχρότερον σκληροτέρων μορφῶν. Εἶχε μικροὺς καὶ σπινθηροβόλους ὀφθαλμοὺς, λεπτὰ καὶ συγκεκριμένα χεῖλη, πηγούριον κατὰ τὸν εἶδος εἰς ὁσείας γωνίας, ἐξεῖχον αἰσιογόνες καὶ τὸ μέτωπόν του ὁμοίως πρὸς αἴλουρον καὶ πρὸς ὄϊον. Τότε ἐνόησα τὴν ἀληθῆ σημασίαν τῆς σινικῆς παροιμίας, τῆς λεγούσης ὅτι κάλλιον νὰ καταπέσῃ τις ἀπ' ὑψηλοῦ πύργου μὲ τὴν κεφαλὴν ἐμπρός, παρὰ νὰ ἐμπέσῃ εἰς ὄνυχας μανδάρινων. . .

— Λοιπὸν, ἔλεγεν ὁ ἀνακριτής (ὁ Α. . . μοὶ μετέφραζε λέξιν πρὸς λέξιν τοὺς λόγους του), ὁμολογεῖς ὅτι ἦσο παρὼν ὅτε διεπράχθη τὸ ἐγκλημα. Ὁ δεῖνα δὲν ἦτο καὶ αὐτὸς παρὼν;

— Ναί, ἦτο.

— Καὶ ὁ δεῖνα;

— Ἐπίσης.

— Ποῖοι ἄλλοι ἦσαν;

— Δὲν εἶδον ἄλλους.

— Ἦσαν καὶ ἄλλοι.

— Δὲν ἤξεύρω, δὲν εἶδον ἄλλο τίποτε.

Ὁ μανδάρινος ἐνευσεν ὁ στρατιώτης ἤρπασε τὸν ἀνακρίνοντα ἀπὸ τῆς κόμης καὶ ὁ κάλαμος κατέπιπτεν ἐπὶ τοῦ αἰμοσταγοῦς ὤμου τοῦ ἀθλίου ἐκεῖνου!

— Ἄς μὲ φονεύσουν, ἄς μὲ φονεύσουν, ἐβόα, δὲν εἶδον τίποτε ἄλλο!

— Ἐπιμένεις; Ἐνευσε πάλιν ὁ δικαστής. Στρατιώτης τις ἐπλησίασεν εἰς τὸν στύλον, πλησίον εἰς τὸν ὁποῖον ἐκάθημεθα καὶ ὀρθῶς ἐκρέ-

μαντο ὄργανά τινα, ἃ δὲν εἶχον παρατηρήσει κατ' ἀρχάς.

Ἦσαν ὄργανα βασανισμοῦ· εἶδος τι διπλῆς πλατυστόμου μασιᾶς ἐσκληροῦ δέρματος, ἥτις ἐχρησίμευεν εἰς τὸ νὰ πατάσσωνται αἱ σιαγόνες καὶ νὰ θραύωνται οἱ ὀδόντες, σφύραι πρὸς σύντριψιν τῶν ἀστραγάλων τῶν ποδῶν ἐσκωριασμένοι ἐκ τῆς χρήσεως, κάλαμοι, ξύλα, σχοινία. Ὁ στρατιώτης ἐξεκρέμασε μίαν σφύραν.

Ὅτε ἐπλησίασε πρὸς τὸν κατηγορούμενον, ἤρχισεν οὗτος νὰ λαλῇ τόσον ταχέως καὶ περιωδῶς, ὥστε μὲ ὄλην τὴν εὐχέρειαν, ἣν περὶ τὴν σινικὴν γλῶσσαν εἶχεν ὁ διερμηνεὺς μοῦ, δὲν ἠδυνήθη νὰ μοὶ μεθερμηνεύσῃ τὰ λεγόμενά του. Ὁ δυστυχὴς κατεῖχετο ὑπὸ θέρμης ὁμολογεῖ, ἀνέφερον ὀνόματα, ἔπειτα ἄλλα, συνέχευεν αὐτὰ πρὸς τὰ πρῶτα, ὅπως τυχαίως, νομίζω, λέγων ὅτι ἐνέπιπτεν εἰς τὴν γλῶσσάν του.

Ἦμην διατεθειμένος νὰ ἀναχωρήσω βαρυθυμῶς ἐπὶ τῷ ἐλεεινῷ θεάματι, ὅτε πολλὸς θόρυβος ἤρχισε νὰ γίνηται εἰς τὴν αἴθουσαν καὶ εἶδον εἰσερχόμενον εἰς αὐτὴν μὲ τὸ μεδίαιμα εἰς τὰ χεῖλη ὑψηλὸν τινα πεντηκοντούτη περίπου, φέροντα τὰ παράσημα μανδάρινου μὲ χρυσὰ κομβία.

Πάντες ἠγέρθησαν ἵνα τὸν ὑποδεχθῶσι καὶ αὐτὸς ὁ αἰλουροειδὴς ἐμεδίαισε πάνυ χαριέντως. Ἐπὶ πέντε λεπτά τῆς ὥρας ἐβλεπες χαριετισμοὺς ἀνταλλασσομένους, χάριτας καὶ χαμόγελα κομποπρεπῆ. Ἐνόμιζες ὅτι ἀναρπασθεῖς καὶ τοὺς αἰῶνας ὑπερπηδήσας εὕρισσεσθαι ἐν Βερσαλλίαις καὶ ἐβλεπες τοὺς αὐλικοὺς ὑποκλινῶς χαιρετίζοντας τὸν μέγαν βασιλέα.

Μετὰ τὸν χεῖμαρρον τοῦτον τῶν χαριετισμῶν καὶ κομποπρεπειῶν, ὁ μανδάρινος, ὅστις εἶχεν ἔλθει ἀπλῶς καὶ μόνον ἵνα χαιρετίσῃ τοὺς συντρόφους του, ἐξῆλθεν ἐκ τῆς τιμητικῆς θύρας. Οἱ ἄλλοι δικασταὶ ἐκάθησαν πάλιν καὶ συνεχάθησαν πάλιν ἐπὶ τοῦ προσώπου των ἡ παγετώδης ἀπάθεια.

— Θὰ προβῆ εἰς τὴν ἐκτέλεσιν, μοὶ εἶπεν ὁ Α. . . κρυφίως, ἔρχεσθε; Ὁμολογῶ ὅτι ἐφρικίασα, μὲ εἶχε τρομάξει ἡ διαδικασία. Ἐβίασα ὅμως ἑμαυτὸν εἰς ὑπομονὴν, ἠθέλησα νὰ ἴδω τὸ πρᾶγμα μέχρι τέλους. Διερχόμενος διὰ τῆς αὐλῆς, εὐρον αὐτὴν πλήρη ἀνθρώπων· εἶδον ἐκεῖ στρατιώτας κίτρινοφορομένους καὶ ὀπλισμένους μὲ δόρατα καταλήγοντα εἰς μεταλλίνην ἡμισέληνον, ἵππεῖς μὲ περιστρέπτους πέλους. Ἐξ ἀνθρώπων ἐρυθρὰ φοροῦντες, ἐβάσταζον πολυτελεῖς φορεῖον. Παρέκει ἦσαν ἀλεξήλια, σημαῖαι, γόγγια, ἦτοι κρόταλα ἰνδικὰ, ἡ ἀκολουθίαι πᾶσα τοῦ μεγάλου μανδάρινου. Ἐν τῷ μέσῳ ἐκάθητο κατὰ γῆς ἐπὶ μεγάλων καλῶν σιγλοῖ, ἐλεεινοὶ καὶ τὰς χεῖρας δεδεμένοι δώδεκα περίπου ῥακενδύτοι κατὰδικοί, περιμένοντες τὴν στιγμήν τῆς ἀναχωρήσεως.

Κατὰ πᾶσιν στιγμῆν ἐφέροντο καὶ ἄλλοι, οὓς ἐξήγειν ἐκ τινος ἐκεῖ πλησίον κελλίου ἐπὶ τούτῳ τεταγμένους ἀστυνομικὸς ἀξίωματικός. Ἐκαστος ἐξ αὐτῶν παρελαμβάνετο ὑπὸ τῶν δεσμοφυλάκων δεδεμένος καὶ καθήμενος ἐν καλῶ κρεμασμένῳ ἀπὸ θαμβουτοῦ καλάμου, δι' οὗ δύο κολλίαι (φορειοφόροι) ἐβάσταζον αὐτὸν ἐπ' ὤμου. Μικρὰ πινακίς ἐπὶ τῆς κόμης προσηρητημένη ἐδήλου τὸ ὄνομα καὶ τὴν ἡλικίαν τοῦ καταδίκου, ἄλλη δὲ ἐπιγραφή ἐπὶ μακροῦ πασσάλου ἔγραφε τὸ εἶδος τοῦ ἐγκλήματος καὶ τὴν εἰς θάνατον καταδίκην «ἐν ὀνόματι τοῦ Αὐτοκράτορος.» Ἀπεῖχε δὲ πολὺ ἀπὸ τῆς εἰρκτῆς ὁ τόπος τῆς ἐκτελέσεως.

Ἐξήλθομεν ταχέως καὶ ἐκαθήσαμεν εἰς τὰ φορεῖά μας· ὁ καιρὸς ἐπέιγε. Ἡ συνοδεία ἤρχισε νὰ πορεύηται ὀπισθὲν μας, ἠκούοντο τὰ κρόταλα καὶ αἱ κραυγαὶ τῶν στρατιωτῶν, αἵτινες ἔκαμνον τὸν ὄχλον νὰ παραμερίζῃ.

Μοὶ ἐπροξένει βαθυτάτην αἴσθησιν καὶ πολλὴν ἀηδίαν ὅλον αὐτὸ τὸ θέαμα, ἡ ἀνήκουστος αὕτη δικαιοσύνη, ἡ πομπή, ἀνταξία τῶν ἡμετέρων ἀπόκρισι, τὰ ἀνθρώπινα ἐκεῖνα σώματα, τὰ ὅποια ἐφέροντο ὡς κτήνη εἰς τὸ σφαγεῖον ἡσθάνομην πληγομένην τὴν καρδίαν μου. Ἀπὸ τοῦ παραθύρου τοῦ φορεῖου μου ἔβλεπον διερχόμενον τὸν ὄχλον περίεργον καὶ φωνασκοῦντα. Οἱ κολλίαι μας ἔτρεχον, ἐφώναζον, ἔσπρωχον. Βίς ἐν τέταρτον τῆς ὥρας ἐφθάσαμεν.

Τὸ μέρος, ἔνθα οἱ καικοῦργοι θανατοῦνται εἶνε μικρὰ τρίγωνος πλατεῖα περικλειομένη ἐκ τοῦ ἐνὸς μέρους ὑπὸ τοῖχου ἐκ δὲ τῶν δύο ἄλλων ὑπὸ χαμηλῶν οἰκιῶν. Εἰσέρχεται τις δὲ ἐκεῖ διὰ μιᾶς μόνου θύρας. Οἱ κατοικοῦντες περὶ τὸν ἐπάρατον ἐκεῖνον χώρον ἔχουσι τὸ προνόμιον τοῦ νὰ μὴ πληρῶνουσιν οὐδένα φόρον, εἶνε δὲ οὗτοι ἀγγειοπλάσται καὶ εἰς ξυλουργός. Φαίνονται ὅλως ἀφρόντιδες περὶ τοῦ τί γίνεται ἐν τῷ τόπῳ ἐκείνῳ, ὅν περιβάλλουσιν αἱ οἰκίαι τῶν καὶ εἰς τὸν ὅποιον ξηραίνουσι τὰ ἀγγεῖά των, ὅταν οὗτος ἦνε ἐλεύθερος. Ὅταν ἐφθάσαμεν ἡμεῖς, πολλὰ τοιαῦτα ἦσαν ἀκόμη ἐκτεθειμένα εἰς τὸν ἥλιον, γέρων δὲ τις κινέζος κατεγίνετο εἰς τὸ νὰ τὰ σηκώσῃ ἐκεῖθεν, ἵνα μείνῃ ὁ χώρος ἐλεύθερος.

Κατὰ πρώτην ὄψιν ἡ μικρὰ πλατεῖα τῶν ἀγγειοπλαστῶν ἐφαίνετο ἡσυχώτατον καὶ ἀθρόωτατον χρῆμα, ἀλλ' ὅταν τις παρετήρει κύκλω τὸν τοῖχον, τότε! . . . φρίκη! σωρὸς κρηνίων ἐλευκαίετο εἰς τὸν ἥλιον, μεγάλα κιβώτια πλήρη ἀσθέστου ἀνεδείκνυον πού καὶ που λείψανα καὶ τρίχας ἀνθρωπίνους, σχοινία καὶ σταυρούς.

— Ἐπ' αὐτῶν κρεμῶσι τοὺς καταδίκους ἵνα ὑποστῶσι τὸν βασανισμόν, μοὶ εἶπεν ὁ Α. . . Συνήθως τοὺς κόπτουσι εἰς κομμάτια, ἀρχίζουσι δὲ τὸν καταμελισμὸν ἀπὸ τῶν βλεφάρων, τῆς μῖδος, τῶν χειλέων, ἔπειτα δὲ ἔρχονται εἰς τοὺς

βραχίονας καὶ τοὺς πόδας. . . Ἰδοὺ, προσέθηκε δεικνύων μοι κοντόν τινα καὶ χονδρὸν ἀνθρώπον, ἔχοντα ἀνεστραμμένας τὰς χεῖριδας καὶ τὸ πανταλόνιον καὶ κρατοῦντα, ὀλίγα βήματα μακρὰν ἡμῶν, πλατεῖαν σπάθην, ἰδοὺ δ' Ἄ-Φόγγ, ὁ δῆμιος. Ὁ δῆμιος ἐν Κίνα εἶνε σπουδαῖον πρόσωπον· ἀφίνει εἰς τοὺς βοηθούς του τὰ εὐτελέστερα τῶν ἔργων, αὐτὸς περιορίζεται μόνον εἰς τὸ νὰ κόπη· λαμβάνει 50 σολδία δι' ἐκάστην κεφαλὴν.

Αἴφνης ἡ θύρα ἤνοιξε καὶ εἶδομεν εἰσερχομένην τὴν συνοδείαν τὴν κομίζουσαν τὸν ἀνθρώπινον φόρτον. Ἐξήχθησαν οἱ καταδίκαι ἀπὸ τῶν καλῶν των· εἰς, δύο, τρεῖς. . . εἰκοσιτέσσαρες!

Οἱ βοηθοὶ ὠδήγησαν αὐτοὺς εἰς τὸ μέρος τῆς πλατείας, τοὺς ἐγονάτισαν δύο δύο φροντίζοντες νὰ μείνῃ τόπος ἀκετὸς καὶ διὰ τοῦ εἰκοσιτέσσαρες, τοὺς ἔκαμαν νὰ κλίνωσι τὴν κεφαλὴν σηκώνοντες ἐπὶ τῶν ὤμων τὰς δεδεμένας χεῖράς των, περιέλιξαν τὴν γνωστὴν μακρὰν οὐρὰν τῆς κόμης των. . . καὶ ἔπειτα. . . περιεμένομεν.

Ὁ μανδαρινὸς δὲν ἐφαίνετο ἀκόμη!

Ἐν τῷ μεταξῷ ὁ δῆμιος διώρθων τὴν ζώνην του, παρετήρει τὴν κοπίδα τῆς σπάθης του καὶ οἱ καταδίκαι ἔμενον γονατισμένοι προτείνοντες τὸν τράχηλον.

Δέκα λεπτὰ παρήλθον οὕτω.

Φαντάζεσαι, ἀναγνώστα, πῶς θὰ ἐπέρασαν κατὰ τὰ δέκα αὐτὰ λεπτὰ, δέκα αἰῶνας, οἱ εἰκοσιτέσσαρες ἐκεῖνοι δυστυχεῖς; Καὶ ὅμως τοὺς εἶδον, τοὺς παρετήρησα, ἦσαν κτηνωδῶς ἀπαθέστατοι. Ὅποια κατάπτωσις! Τινὲς ἐξ αὐτῶν ἐμάσσων, κατὰ τὴν κινεζικὴν συνήθειαν, βέταλα. Τὸ φαντάζεσαι τοῦτο; νὰ ἀποθνήσκῃ τις μασσῶν, ἄς εἴπωμεν, μαστίχην;

Τέλος, παραμερίζει ὁ ὄχλος, ὁ μέγας μανδαρινὸς ἔφθασε. Τί ἔγεινε τότε δὲν τολμῶ νὰ τοῦ περιγράψω. Ἐπικάθηται ἐπὶ τοῦ στήθους μου ὡς τις ἐφιάλτης ἡ ἀνάμνησις. Νομίζω ὅτι βλέπω ἀκόμη δύο δημίους ὑψοῦντας αἱματόεσσαν τὴν σπάθην, κεφαλὰς κυλιόμενας κατὰ γῆς· ἢ διὰ μιᾶς ταινίας δέρματος συγκρατουμένας εἰς κατεσφαγμένους τραχήλους, κορμούς ἀκεφάλους βυθίζομένους εἰς τὸ ῥέον αἷμα. Βλέπω ἀκόμη τὸν Ἄ-Φόγγ διακόπτοντα πρὸς στιγμὴν τὸ ἔργον ἵνα ἀναλλάξῃ τὴν ὀδοντωθεῖσαν ὑπὸ τῆς πολλῆς σφαγῆς σπάθην του πρὸς ἄλλην σπάθην κοπτερὰν καὶ καινούργη· ἀκούω τὸν σίδηρον κτυποῦντα ἐπὶ ἀνθρωπίνων αὐχένων καὶ κεφαλὰς χαμαὶ ὑποκόφως ἠχούσας καὶ τὸ πλῆθος ἀλαλάζον ὑπὸ θαυμασμοῦ ἐπὶ τῇ τέχνῃ τοῦ δημίου.

Μετ' ὀλίγα λεπτὰ εἶχον τελειώσει τὰ πάντα. Αἷμα μόνον ἄφθονον ἔμενον εἰς τὴν αὐλὴν καὶ εἰκοσιτέσσαρα ἠκρωτηριασμένα πτώματα καὶ οἱ

βοηθοὶ ἐπηγαινοῦρχοντο εἰς τὸν ὑγρὸν ἐκείνον βόρβορον, σύροντες ἀπὸ τῆς κόμης κερκίλας ἀποκεκομμένας ἢ ἔλσεινοὺς καὶ φοβεροὺς κορμούς. Ἐπλησίασεν ἔπειτα πρὸς ἡμᾶς ὁ δήμιος καὶ μειδιῶν μᾶς προέτεινεν ἂν ἠθέλομεν ν' ἀγοράσωμεν τὰς δύο του σπάθας, τὰς ὁποίας μᾶς ἐπεδείκνυσεν, ἀντὶ πάντε ταλλήρων, εἰς ἀνάμνησιν τοῦ θαύματος!

[Ἐκ τοῦ γαλλικοῦ.]

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΔΟΒΡΟΥΤΣΑΣ

Πρὸς τὰ ἀνατολικὸν ὄριον τῆς Βλαχίας, πὸ ἀποτελούμενον ὑπὸ τῆς πρὸς Βορρᾶν φερομένης κοίτης τοῦ Δουνάβεως, καὶ μεταξὺ ταύτης καὶ τοῦ Εὐξείνου Πόντου κεῖται χώρα τελευτωδῆς κελουμένη Δόβρουτσα, ὀλίγον γνωστὴ σήμερον, ἔτι δ' ὀλιγώτερον πρὸ τοῦ Κριμαϊκοῦ πολέμου, ὅτε ἐγένετο θέτρον μεγάλων στρατιωτικῶν ἔργων.

Ὅρια ταύτης εἶναι πρὸς Δ. ἢ ἀπὸ τῆς πολιχνης Ῥασσόβας μέχρι Γαλαζίου γκαμμή τοῦ Δουνάβεως, πρὸς Β. ὁ αὐτὸς ποταμὸς ἀπὸ Γαλαζίου μέχρι τῶν ἐκβολῶν, πρὸς Α. ὁ Εὐξείνους Πόντος καὶ πρὸς Μ. τὸ μεταξὺ Ῥασσόβας καὶ Κωσταντσα στενόν, ὅπερ τανῦν διέρχεται σιδηρόδρομος. Ἀποτελεῖ δὲ, οὕτως εἰπεῖν, χειρόνησον περικυλζομένην πκνταχόθεν πλήν τοῦ στενοῦ (ἔχοντος μῆκος 12 λευγῶν κατ' εὐθείαν γκαμμήν) ὑπὸ τῶν ὑδάτων ἀφ' ἐνὸς τοῦ Δουνάβεως, ἀφ' ἑτέρου τοῦ Εὐξείνου Πόντου.

Ἡ χώρα τῆς Δόβρουτσας πρὸς τῆς ἐν γένει σειρᾶν κρηματοειδῶν ὄροπέδιων, χωριζομένων ὑπὸ ἀβαθῶν κοιλάδων κρηματοειδῶν εἰς ὑψηλὰς πεδιάδας, τευνομένης κατὰ κάθετον πρὸς τὰς ὄχθας τοῦ Δουνάβεως καὶ τῶν περὶ αὐτῶν τοῦ Εὐξείνου. Λέγουσιν ὅτι τὸ ὄνομα αὐτῆς παράγεται ἐκ τῆς σλαβικῆς λέξεως δόβρο (καλὸς), καὶ ὑπὸ τῶν Τούρκων δὲ ὀνομάζεται χώρα ἀγαθῆ διότι εἰς οὐδὲν ἀνήκει καὶ δύναται ἐπομένως νὰ γίνηται κτήμα ἐκάστοτε τοῦ πρώτου καταλαβόντος.

Πᾶσα ἡ χώρα ἀποτελεῖ ἀπέραντον καὶ γονιμώτατον λειμῶνα κατοικεῖται δὲ ἀρχαίως ὑπὸ Τυτάρων ποιμένων, καὶ πρὸς τὰς ὄχθας τοῦ Δουνάβεως ὑπὸ Βλάχων. Οἱ Βούλγαροι εἰσιν εὐάριθμοι· πλήν ἂν ἐκληφθῶσιν ὡς τοιοῦτοι καὶ μέρος τῶν οἰκούντων ἐνταῦθα Τούρκων θεωρουμένων ὡς Βουλγάρων ἐκτουρισθέντων. Μέγαν μέρος τῆς χώρας οἰκοῦσι καὶ φυγάδες Κοζάκοι. Τμήμα δὲ τι μικρὸν καὶ Γερμανοί. Ὑπὸ ἔθνογραφικῆν οὕτως ἔποψιν ἡ Δόβρουτσα εἶναι μωσαϊκὸν διαφόρων λαῶν.

Αἱ κυριώτεροι τῶν πόλεων αὐτῆς εἰσιν αἱ ἑξῆς, αἱ καταγράφουσαι ἐν εἰδει ὀδοιπορικῶν.

Τσέρνα-βόδα, κωμόπολις ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Δουνάβεως, καὶ παρὰ τὸ ἄκρον τῆς μεγάλης λίμνης Καρασοῦ ἢ κόμη αὕτη ἄλλοτε

βλαχικὸν κωμίδιον ἄσσημον, ἀπέκτησεν ἀκμὴν τινὰ μετὰ τὴν κατασκευὴν τοῦ σιδηροδρόμου ἀπὸ ταύτης μέχρι Κωσταντσα, διὰ τοῦ ὁποίου ἐπὶ τινὰ χρόνον διήρχοντο οἱ πορευόμενοι εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐκ τῆς Δύσεως διὰ τοῦ Δουνάβεως. ἔχει κατοίκους 2,000.

Ἡ λίμνη Καρασοῦ ἔχει πλάτος 2—4 χιλιομέτρων, καταλαμβάνει δ' ἐν καιρῷ ἀναβάσεως τοῦ Δουνάβεως, ὅτε εἰσρέουσιν εἰς αὐτὴν τὰ ὑδάτα, χῶρον μέχρι 3 ὀ χιλιομέτρων. Ὁ Δουνάβης ὁ μέχρι τῆς πόλεως ταύτης φερόμενος πρὸς Ἄνατ. σχηματίζει καμπὴν λαμβάνων πρὸς Βορρᾶν πορείαν.

Ὁ σιδηρόδρομος ἀναχωρῶν ἀπὸ Τσέρνα-βόδας διέρχεται πρὸς Β. τὴν λίμνην Καρασοῦ καὶ φθάνει (44 χιλίωμ.) εἰς

Μετζιδιέ, πόλιν ὅλως νέαν, κατοικουμένην ὑπὸ τῶν Τυτάρων, τῶν ἐλθάντων εἰς Δόβρουτσαν ἐπὶ τοῦ Κριμαϊκοῦ πολέμου, ὡς κηρυχθέντων ὑπὲρ τῶν Τούρκων. Τούτους ὁ Σαῖδ Πασᾶς συνήθροισε καὶ ὤκισεν ἐνταῦθα, ὀνομάσας οὕτω τὴν νέαν πόλιν πρὸς τιμὴν τοῦ Σουλτάνου Μετζιδιέ. Ἡ πόλις ἔχει 1000 οἰκίας, καὶ 15—20,000 ψυχὰς. Ἀπὸ Μετζιδιέ ὁ σιδηρόδρομος φερόμενος πρὸς Ἄν. καταλείπει πρὸς τὰ ἀριστερὰ τὰ κωμίδια Κουστελί καὶ Ἄλα-καποῦ. Τὸ τελευταῖον κεῖται εἰς τὴν Ἄν. ἐσχατιᾶν τῆς τελευτωδῆς λίμνης· εἶναι δὲ ἔδρα Χάνη, ἔχοντος ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ ἑκείνου Ταταρικῆς.

Ὁ σιδηρόδρομος πρὸς τὸ ὑψωμα τοῦ Ἄλα-καποῦ κάμπτεται ἐλαφρῶς πρὸς Ν. καὶ διατέμνει τὰ χερσικώματα, τὰ λεγόμενα τοῦ Τραϊανου (στρατιῶν τοῦ Οὐάλεντος, θελήσαντος ἐν τῷ στενῷ τούτῳ νὰ ἐμποδίσῃ τοὺς Γόθους, οἵτινες εἶχον ὑπερπηδήσει τὰς ἐκβολὰς τοῦ Δουνάβεως). Ἐνταῦθεν φθάνει εἰς τὸν ἑ' σταθμὴν Μουρφακτάρ (44 χιλιομέτρα ἀπὸ τοῦ ἄ), μικρὰν πόλιν τουρκικῆν, ἐνταῦθεν δὲ (65 χιλίωμ.) εἰς

Κωνσταντσα (Κωνσταντιῆ τουρκ.), κειμένην ἐπὶ τοῦ ὀμοιῶν ἀκρωτηρίου παρὰ τὴν Μαύρην θάλασσαν καὶ οὖσαν πρωτεύουσαν διαμερίσματος διοικητικοῦ (καζᾶς) ὑπαγομένου εἰς τὸ σάντζακιον τῆς Βάρνης (Βιλαετίου τοῦ Δουνάβεως), καὶ ἔδραν ἐπισκόπου. (Κάτ. 3—4000, ὦν 1000 Ἕλληνες). ἔχει λιμένα ἀβαθῆ καὶ ἀναπεπταμένον εἰς τοὺς νοτίους ἀνέμους, ὑπὲρ καθιστᾶ τὴν προσόρμισιν αὐτῆι τῶν πλοίων ἐπικίνδυνον.

Αἱ ἑλληνικαὶ καὶ Ῥωμαϊκαὶ ἀρχαιότητες ἐν τῇ πόλει ταύτῃ εἰσιν ἀφθονώταται, σχεδὸν δὲ πᾶσαι αἱ τουρκικαὶ οἰκίαι εἰσιν ἐκτισμέναι ἐκ τοῦ ὕλικου ἀρχαίων κτιρίων· ἐνταῦθα δὲ καὶ ὁ Ἄνδρέας Παπαδόπουλος Βρετὸς, πρόξενος Ἑλλήνων ἐν Βάρνη, ἀνεκάλυψεν ἐπιγραφὴν, ἐξ ἧς ἐμφαίνεται ὅτι ἡ Κωνσταντσα εἶνε ἐκτισμένη ἐπὶ τῆς ἀρχαίας πόλεως Τόμειος, μητροπόλεως τοῦ Πόν-